

ПОЗОРИШНА КРИТИКА

Пише Драгана Бошковић

Делање и неделање

Шлинк, Шили: "Читаач". Режијел Борис Лијешевић. БДП и "Беоарџ"

УДРАМИ, која настаје драматизацијом (Федор Шили) романа Бернарда Шлинка "Читаач", у којој петнаестогодишњи Михаел Берг (Марко Грабеж), ученик чији је отац био доцент, избачен у налету нацизма (Слободан Нинковић), ступа у љубавну везу са двадесет година старијом Ханом Шмит (Мирјана Карановић), коју ће седам година касније видети као главнооптужену на суђењу чуваркама у нацистичком логору, реч је о нацистичком злочину и његовој коначној осуди. Главна тема ове представе је, ипак, како се и колико човек, васпитан по грађанским друштвеним нормама може носити са сопственим и туђим грехом и колико му то уништава живот.

Пођимо од краја: Хана Шмит се, пре него што ће Михаел Берг доћи по њу у затвор, одакле је ослобођена служења казне доживотне робије, убија, у свитање. По тракама, на којима јој, као у младости, чита велику литературу, Хана је научила да чита, а оно што је, у дугим годинама тамновања, прочитала из богате затворске библиотеке, покренуло је у њој незаустављив процес понирања у сопствену одговорност. Не само за то што није откључала врата цркве, у којој су, на присилном маршу, изгореле логорашице из Аушвица, него и за Михаелов емотивни живот, преокренут везом с њом, неуспешан и несрећан... Том путањом, уназад, отвара се тачна линија радње ове представе о греху, о сагрешењу,

најтачније речено. Михаелов отац је ћутећи прихватио изгон са универзитета, Михаел је схватио да је Хана, у страху да се не открије да је неписмена, признала кривицу на суду против нациста... Ћутао је и када је могао то да открије. Једна за све, она која је тај грех и покренула, Хана Шмит ће, после осамнаест година робије, и платити својим животом за све њих... Марко Грабеж и Мирјана Карановић, у одличној, врло блиској партнерској игри, били су уверљивији у другом делу представе, у коме су били близу својих биолошких година, а тај део је, можда малим исклизуњем у Шилијевој драматизацији, постао централни део приче, но није имао довољно упориште у првом делу, из мла-

дости, да би био адекватно уклопљен у ритам радње. И Грабеж, и Карановић, у првом делу, када она има тридесет шест, а он петнаест година, нису били потпуно спонтани и оно младалачко, инфантилно, неопходно за наставак тешке приче, није довољно дошло до изражаја... У хармонији емоција и чињеница, којима Борис Лијешевић, редитељ ретког сензибилитета и осећања за драмско, потпуно влада, од "Читаача", заједно с њим, стварају велику представу и Слободан Нинковић, Јадранка Селец, Милица Зарић, Иван Томић, сви у неколико улога из даље, или ближе историје ове хамартиологије, која грех нечињења, ћутања, заклањања ставља испред стварне, доказане и кажњене кривице. ■